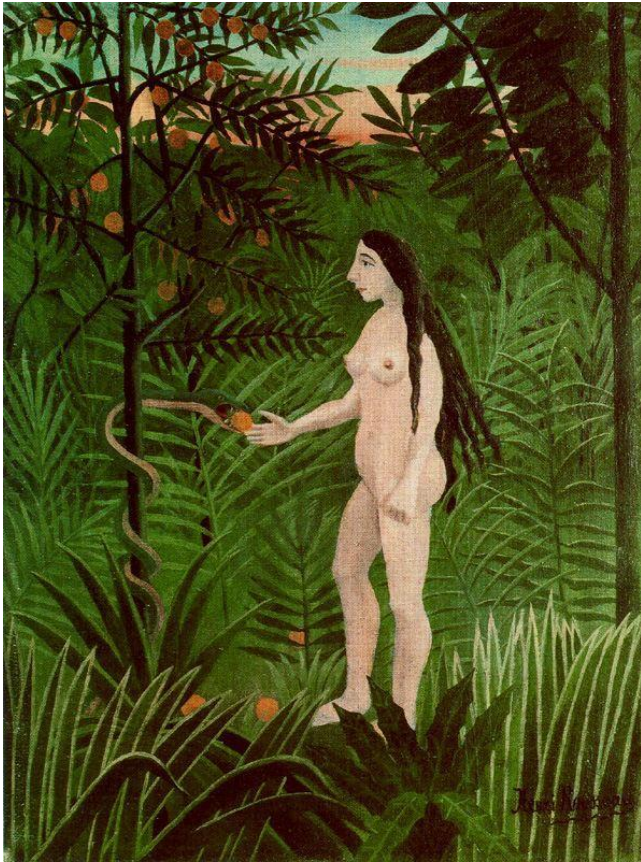

Bűn

jelent tágabb értelemben minden törvénszegést, mely bűnhődést von maga után, szorosabb és tulajdonképeni értelemben azonban valamely erkölcsi törvény ellen való vétést.

A bűn forrása Szt. Pál szerint az ember önzése, érzékisége és bűnös tudatlansága, amit a teológia személyesítve az ördögnek az emberre gyakorolt csábító befolyásával fejez ki.

A B. nemcsak cselekvéssel vagy mulasztással (peccata commissionis et omissionis), de gondolattal (p. interna) is elkövethető.

A bűn eredendő, azaz az Ádám óta veleszületett hajlam a rosszra, vagy pedig az ember szabad elhatározásából, egyéni gonoszságából folyó és azért külön bűnhődést követelő (p. *actuale*).

Van szándékos és mulasztási B. (p. *voluntaria et ex infirmitate*), van bűnös szokás, vagyis bizonyos erkölcstelen cselekvények szakadatlan folytatása, vannak titkos B.-ök, melyek a nemi életbe vágnak és a természetellenes kicsapongásokat jelentik.

Égbekiáltó a B. ha emberi törvény nem torolja meg és maga isten keze kell, hogy sujtson.

Különös súlyt helyez a katolikus dogma a megbocsátható és a halálos B.-ök közötti megkülönböztetésre (p. *venialia et mortalia*). Amazok vallásos életmóddal, vezekléssel kiegyenlíthetők (l. Bűnbocsánat), ezek azonban örök kárhozattal járnak, hacsak a bűnös külön egyházi feloldásban nem részesül.

B. (eszt.), az erkölcsi világ ez egyik sarkalatos fogalma az esztétikában, a művészetben is nagy szerepet játszik. Aki az életet, az embereket festi, annak nemcsak az erénynek, de a bűnnek nyilvánulásait is alaposan keli ismernie. De éppen a bűnnek ollyszerű festése, hogy annak pszichológiai keletkezése, folyamata, annak társadalmi rendbontása, és lassu, de iszonyu megtorlása világosan kitűnjék, a legnagyobb megfigyelő tehetséget, a legépebb szívet és a legfokozottabb plasztikai előadást igényli. Sokkal nehezebb a bűnt, mint az erényt festeni.

Hamis fölfogás volt az, mely a művésztől a rideg erkölcsösséget abban az értelemben követelte, hogy a bűnt még megismertetni se merje, vagy ha igen, akkor a legutálatosabb színekben fesse. Ez egyoldalú moralizáló iránytól a mai művészet eltért, amennyiben az igazságot fő erénynek nézve, ennek még a bűntől való félelmet is alárendeli.

A mai, igazságot kereső írók, a naturalisták és veristák az élet árnyoldalait, a nyomort és a bűnt, előszeretettel keresik fel. De mindamellett a klasszikusokat fölül nem mulják a bűn magasztosan megdöbbentő ecsetelésében, amint a hellén drámairók, Dante és Shakespeare rajzolták a bűn démonikus ábrázatát és proteusszerű változásait.